

พุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

Buddhist Integration for Learning Organization Development in Private Higher

Educational Institutes

นฤมล ราชบุรี^{1*} อินถา ศิริวรรณ² และ อูทัย สติมัน³Naramon Radburee^{1*} Intha Siriwan² and Suleeporn Sawetpong³¹ สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Department of Buddhist Educational Administration, Graduate School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Assistant Professor, Department of Buddhist Educational Administration, Graduate School,

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

³ อาจารย์ประจำ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Lecturer, Department of Buddhist Educational Administration, Graduate School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 2) ศึกษาวิธีการในการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ตามแนวพุทธในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 3) เสนอรูปแบบพุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ คณะผู้บริหารมหาวิทยาลัยเอกชนในกรุงเทพมหานคร จำนวน 211 คน ในจำนวน 13 แห่ง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการให้สัมภาษณ์เชิงลึกเป็นผู้เชี่ยวชาญจำนวน 13 รูป/คนและผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่มจำนวน 5 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามมาตรฐานส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง และแนวคำถามการสนทนากลุ่ม ผู้ทรงคุณวุฒิ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า :

1. สภาพการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน ความรอบรู้แห่งตน การสร้างแบบแผนความคิด การคิดอย่างเป็นระบบ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทั้งหมด ทุกด้าน
2. วิธีการในการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ตามแนวพุทธในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยนำหลักหลักอริยสัจ 4 หลักโยนิโสมนสิการ หลักพรหมวิหาร 4 หลักสังคหวัตถุ 4 และหลักสัพปุริสธรรม 7 มาบูรณาการเพื่อพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ด้วยวิธีพุทธบูรณาการแบบธรรมวิทยา พบว่า มีวิธีการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ตามแนวพุทธในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 7 ประการ ได้แก่ 1) สร้างแรงบันดาลใจให้พัฒนาศักยภาพของตนเองสู่ความสำเร็จ 2) สร้างระเบียบแบบแผนในการทำงาน 3) สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของเป้าหมายในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ 4) สร้างการประสานสัมพันธ์ที่ดีในการเรียนรู้ 5) สร้างแนวทางในการพัฒนาความคิดรอบด้าน 6) ส่งเสริมให้มีความรู้ความเข้าใจ มีทัศนคติที่ดีและเกิดการพัฒนาการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ 7) พัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ความรอบรู้แห่งตน การสร้างแบบแผนความคิด วิสัยทัศน์ การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม และการคิดอย่างเป็นระบบ ด้วยวงจรคุณภาพ PDCA (Plan Do Check Action)

* Corresponding author. Tel.: 089-2319-237

E-mail address: k.pensri@kkumail.com

3. รูปแบบพุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีองค์ประกอบที่สำคัญประกอบด้วย ส่วนนำ ประกอบด้วยความเป็นมาของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ แนวคิดและหลักการสำคัญที่นำมาสร้างรูปแบบ และวิธีการในการพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ตามแนวพุทธในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ประกอบด้วย สร้างแรงบันดาลใจให้พัฒนาศักยภาพของต้นสู่ความสำเร็จ การทำงาน การเรียนรู้ ประสานสัมพันธ์ที่ดีในการเรียนรู้ สร้างแนวทางในการพัฒนาความคิดรอบด้าน ส่งเสริมให้มีความรู้ความเข้าใจ มีทัศนคติที่ดี และเกิดการพัฒนาการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในด้านความรอบรู้แห่งตน ด้านการสร้างแบบแผนความคิด ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ และพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ในด้านความรอบรู้แห่งตน ด้านการสร้างแบบแผนความคิด ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ ด้วยวงจรคุณภาพ PDCA (Plan Do Check Action) โดยผู้วิจัยได้นำเสนอด้วยรูปแบบจำลองชื่อ “SMART BILO. MODEL” (SMART BUDDHIST INTEGRATIVE LEARNING ORGANIZATION MODEL)

คำสำคัญ: พุทธบูรณาการ, การพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้, สถาบันอุดมศึกษาเอกชน

Abstract

This research was purposed to 1) Study leaning organization status of private higher educational Institutes. 2) Study how to develop leaning organization based on Buddhism in private higher educational Institutes. 3) Present the Buddhist ilntegrative model for learning organization development in private higher educational Institutes.

The research methodology was used in Mixed Methods. The samples in this study are board of directors, 211 persons in 13 Universities in Bangkok. The representative samples were 13 experts by In-depth Interview. The experts of focus group discussion were 5 monks/persons, the experts of a public hearing were 5 monks/persons. The tools of the research were the constructed questionnaires rating scale 5 levels, a semi-structured interview, the questions for focus group. Then the collected data were analysed by content analysis. The statistics for data analysis were percentage, mean and standard deviation.

The research results :

1. Learning organization Status of private higher educational Institutes as a whole
were at the high level. Grading, the most to the least were team learning, shared vision, personal mastery, mental models and systems thinking with the high level of all. It is relatively close to the highest of the average level. The results of the data analysis, comments and suggestions were found that private higher educational institutes should develop learning organization to better in all aspects as above.
2. Methods of learning organization development based on Buddhism in private higher educational Institutes which integrate Iddhipada 4, Yonisomanasikara, Brahmavihara 4, Sangahavatthu 4 and Sappurisadhamma 7 to develop learning organization with Dhammology. The result found that there were 7 methods to develop learning organization based on Buddhism in private higher educational Institutes. They were 1) Success inspiration. 2) Mapping of workflow 3) Aims of learning organization. 4) Relationship learning. 5) Talent development. 6) Encourage cognitive and attitude to develop personal mastery, mental models, shared vision, team learning and systems thinking 7) Continue learning organization development in personal mastery, mental models, shared vision, team learning and systems thinking with quality cycle PDCA (Plan Do Check Action).
- 3 The Buddhist integrative model for learning organization development in private higher educational Institutes had main compositions which were as following: 1) the background ,which consisted of the origin of the model, the objective of the model, concept and the main principles brought into the model. 2) Methods of learning organization based on Buddhism in private higher educational Institutes which consisted of success inspiration, mapping of workflow, aims of learning organization, relationship learning, talent development, encourage cognitive and attitude to develop

personal mastery, mental models, shared vision, team learning and systems thinking and continue learning organization development in personal mastery, mental models, shared vision, team learning and systems thinking with quality cycle PDCA. (Plan Do Check Action)

Keywords: Buddhist Integration/ Learning Organization Development /Private Higher Educational Institutes

บทนำ

คุณภาพของการจัดการศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพของประชากรและการพัฒนาประเทศชาติ ในปัจจุบันที่สังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วนี้ มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาคุณภาพการศึกษา และคุณภาพของประชากรให้ก้าวทันตามยุคโลกาภิวัตน์รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 80 ได้กำหนดแนวนโยบายด้านการศึกษาให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติ จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก รวมทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกของความเป็นไทย มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมและยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข [1] การพัฒนาองค์การให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ นั้น อยู่ ที่ การสร้างวินัย 5 ประการในรูปของการนำไปปฏิบัติของบุคคล ทีม และองค์กรอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ 1) ความรอบรู้แห่งตน (Personal mastery) 2) การสร้างแบบแผนความคิด (Mental models) 3) การสร้างวิสัยทัศน์ร่วม (Shared vision) 4) การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม (Team learning) 5) การคิดอย่างเป็นระบบ (Systems thinking) [2]

สถาบันอุดมศึกษาหรือมหาวิทยาลัยเป็นองค์การที่ทำหน้าที่ผลิตกำลังคนระดับอุดมศึกษามีภารกิจหลัก 4 ประการ [3] คือ การผลิตบัณฑิต การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม การจะดำเนินการตามภารกิจดังกล่าวให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล จำเป็นต้องมีการสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ใหม่อย่างต่อเนื่อง สถาบันอุดมศึกษาจึงเป็นแหล่งรวมวิทยาการหลายแขนงและเป็นศูนย์รวมของนักวิชาการที่มีความรู้ความสามารถเป็นจำนวนมาก บทบาทสำคัญยิ่งของสถาบันอุดมศึกษาจึงกล่าวได้ว่าเป็นตัวนำการเปลี่ยนแปลง หรือเป็นองค์การขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงของสังคม

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนเป็นส่วนหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเพื่อผลิตบัณฑิตและกำลังคนที่มีคุณภาพออกสู่สังคมในการพัฒนาประเทศชาติ ดังกล่าว สอดคล้องกับพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 ในมาตรา 34 (11) ได้กำหนดไว้ว่า สนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยระดมทรัพยากรบุคคลจากในประเทศและต่างประเทศ การนำประสบการณ์ ความรอบรู้ ความชำนาญและภูมิปัญญาของบุคคลดังกล่าวมาใช้เพื่อเพิ่มคุณภาพบัณฑิตและมาตรา 34 (20) กำหนดว่า ให้พัฒนาความสามารถของคณาจารย์ บุคลากร และคุณภาพของบัณฑิตเพื่อการผลิตบุคลากรที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ นอกจากนี้ในมาตรา 34 (21) ยังกำหนดให้ส่งเสริมการศึกษา การวิจัย การฝึกอบรมคณาจารย์และบุคลากรให้สอดคล้อง กับความต้องการของชุมชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน [4]

ในทางพระพุทธศาสนามีหลักธรรมหลายประการที่ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อ เพื่อแผ้ว เกิดความสมานสามัคคีกันในทุกขณะ ร่วมมือกันในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพัฒนาองค์กรและปฏิบัติการกิจต่างๆ ให้สำเร็จ โดยสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนได้เป็นอย่างดี ซึ่งหลักธรรมที่สอดคล้องและช่วยส่งเสริมการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ เช่น (1) อิทธิบาท 4 ประการ เป็นหลักธรรมที่ช่วยส่งเสริมให้บุคลากรในองค์กรเกิดการพัฒนาตนเองในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและประสบความสำเร็จ (2) โยนิโสมนสิการ การใช้ความคิดถูกวิธี ความรู้จักคิดเป็น รู้จักสืบสาวหาสาเหตุ แยกแยะสิ่งนั้นๆ หรือปัญหานั้น ๆ ออกให้เห็นตามสภาวะและตามความสัมพันธ์แห่งเหตุปัจจัย เป็นต้น [5] สามารถนำไปบูรณาการในการส่งเสริมการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในด้านการคิดอย่างเป็นระบบได้ จะเห็นได้ว่าหลักธรรมดังที่กล่าวมานั้น สามารถนำมาบูรณาการเพื่อพัฒนาการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ได้ในองค์กร สามารถร่วมกันพัฒนา ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงองค์กรสู่การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ได้ มีส่วนที่จะทำให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีบุคลากรที่เป็นผู้ใฝ่เรียนรู้อย่างแท้จริง

สามารถที่จะยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชนซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมอย่างแท้จริง

ดังนั้น จากความสำคัญและปัญหาดังที่กล่าวมาทั้งหมด ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาพุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งจะมีส่วนส่งเสริมและสามารถนำพาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสู่การเปลี่ยนแปลง เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างยั่งยืนตอบสนองความต้องการของสังคมและพัฒนาประเทศชาติได้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
2. เพื่อศึกษาวิธีการในการพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ตามแนวพุทธในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
3. เพื่อเสนอรูปแบบพุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาโดยมีรูปแบบการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method) ศึกษาวิจัยทั้งในเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และรายละเอียดต่าง ๆ ของการวิจัย ดังนี้

1.1 การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้วิธีในการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

1.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้วิธีในการวิจัยเพื่อศึกษาวิธีการในการพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ตามแนวพุทธในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนและการสนทนากลุ่มเพื่อเสนอรูปแบบพุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

โดยแบ่งขั้นตอนการดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1. ศึกษาสภาพการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาวิธีการพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ตามแนวพุทธในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบพุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นคณะผู้บริหารจากมหาวิทยาลัยเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร 13 แห่ง ประกอบไปด้วยอธิการบดี รองอธิการบดี ผู้ช่วยอธิการบดี คณบดีและผู้อำนวยการทั้งหมด รวม 450 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นคณะผู้บริหารจากมหาวิทยาลัยเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร 13 แห่ง โดยผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากสูตรการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane ใช้ค่าความเชื่อมั่น 95% มีความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.05 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 211 คน และดำเนินการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการเทียบสัดส่วน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1) แบบสอบถาม ได้จากการนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ แล้วพัฒนาเป็นแบบสอบถามเพื่อสำรวจสภาพการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร โดยแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งทางวิชาการ ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ใน 5 ด้าน คือ 1) ความรอบรู้แห่งตน 2) การสร้างแบบแผนความคิด 3) การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน 4) การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม และ 5) การคิดอย่างเป็นระบบแบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert Scale) มี 5 ระดับ โดยกำหนดระดับความคิดเห็นดังนี้

5 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมากที่สุด

4 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมาก

3 หมายถึง ระดับความคิดเห็นปานกลาง

2 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อย

1 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดขอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

2) **แบบสัมภาษณ์** เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง เพื่อศึกษาวิธีการพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ตามแนวพุทธในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ที่สร้างขึ้นจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาข้อมูล เอกสาร งานวิจัยเกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ส่งเสริมหรือสอดคล้องกับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ตามแนวพุทธในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

3) **แนวคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม** เป็นแนวคำถามสำหรับการสนทนากลุ่มเพื่อพัฒนารูปแบบพุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลและใช้สถิติในการวิเคราะห์ ดังนี้

4.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ

1) การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปจากแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งทางวิชาการ ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบันและประสบการณ์ในการทำงาน ใช้ค่าความถี่ (frequencies) และค่าร้อยละ (percentage)

2) การวิเคราะห์ค่าระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจากแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) โดยใช้เกณฑ์การประเมินค่า 5 ระดับ ดังนี้ [6]

(1) ค่าเฉลี่ย 1.00–1.50 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

(2) ค่าเฉลี่ย 1.51–2.50 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อย

(3) ค่าเฉลี่ย 2.51–3.50 หมายถึง ระดับความคิดเห็นปานกลาง

(4) ค่าเฉลี่ย 3.51–4.50 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมาก

(5) ค่าเฉลี่ย 4.51–5.00 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมากที่สุด

3. การหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) นำค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่วิเคราะห์ได้มาแปลความ

หมายและวิเคราะห์ร่วมกับค่าเฉลี่ย โดยผู้วิจัยใช้หลักการแปลความหมายที่ว่าค่าเฉลี่ยจะต้องแปลควบคู่กับค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพราะถ้าค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานมีน้อย หรือใกล้ 0 (ศูนย์) หมายความว่า ข้อมูลนั้นมีการกระจายน้อย แต่ถ้าค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าสูง แสดงว่า ค่าเฉลี่ยมีคะแนนกระจายมากตามค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยได้กำหนดค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังนี้ [7]

0.00–0.70 หมายถึง มีการกระจายน้อย

0.71–1.00 หมายถึง มีการกระจายปานกลาง

มากกว่า 1.00 หมายถึง มีการกระจายมาก

4.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ

1) การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) และการตีความนำเสนอด้วยการบรรยาย

2) การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) โดยการตรวจสอบและตีความ สร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมมาได้

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จบการศึกษาระดับปริญญาโท มีตำแหน่งทางวิชาการเป็นอาจารย์ อาจารย์พิเศษ ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบันเป็นผู้อำนวยการ และมีประสบการณ์ในการทำงาน 6 ปี ขึ้นไป โดยผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ผลการวิจัยสภาพการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีรายละเอียดดังนี้

ด้านความรอบรู้แห่งตน (Personal mastery) พบว่าบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีระดับการปฏิบัติด้านความรอบรู้แห่งตน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และมีระดับการปฏิบัติในด้านการรอบรู้แห่งตนมากที่สุด 3 ลำดับ ได้แก่ 1) บุคลากรเป็นผู้ใฝ่เรียนรู้ใฝ่รู้กระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง 2) สถาบันสร้างบรรยากาศและโอกาสเพื่อให้บุคลากรสามารถเข้าถึงความรู้ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว และ 3) บุคลากรมีความคิดและพลังสร้างสรรค์ในการทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของตนเองอยู่ในระดับมาก สำหรับด้านความรอบรู้แห่งตน ที่มีระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด ได้แก่ บุคลากรพัฒนางานวิจัยหรือสร้างสรรค์งานวิจัยใหม่ ๆ ของตนเองอย่างต่อเนื่อง

ด้านการสร้างแบบแผนความคิด (Mental models)

พบว่าบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีระดับการปฏิบัติในการสร้างแบบแผนความคิดโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และมีระดับการปฏิบัติในการสร้างแบบแผนความคิดมากที่สุด 3 ลำดับ ได้แก่ 1) สถาบันส่งเสริมให้บุคลากรแสดงความคิดเห็นหรือแนวคิดที่หลากหลายและยอมรับในแนวคิดที่สรุปร่วมกัน 2) บุคลากรใช้แหล่งความรู้หลาย ๆ แหล่งเพื่อเป็นข้อมูลในการพิจารณาหรือตัดสินใจ อยู่ในระดับมาก และ 3) บุคลากรจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบและ สามารถเข้าถึงข้อมูลได้สะดวกรวดเร็ว สำหรับด้านการสร้างแบบแผนความคิดที่มีระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด ได้แก่ บุคลากรสามารถนำข้อมูลจากทฤษฎีไปปรับใช้ได้ตามปรากฏการณ์ที่เป็นจริง

ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วม (Shared vision)

พบว่าบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีระดับการปฏิบัติในการสร้างวิสัยทัศน์ร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และมีระดับการปฏิบัติในการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมมากที่สุด 3 ลำดับ ได้แก่ 1) สถาบันเผยแพร่วิสัยทัศน์ร่วมเพื่อให้เกิดการรับรู้โดยทั่วกัน 2) สถาบันส่งเสริมให้บุคลากรเห็นความสำคัญของวิสัยทัศน์ที่มีต่อสังคมประเทศชาติและ 3) เป้าหมายของสถาบันและบุคลากรในการพัฒนางานและสถาบันอยู่ในทิศทางเดียวกัน สำหรับด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมที่มีระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด ได้แก่ บุคลากรพัฒนาวิสัยทัศน์ให้เป็นส่วนหนึ่งของความคิดหลัก

ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม (Team learning)

พบว่าบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีระดับการปฏิบัติในการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และมีระดับการปฏิบัติในการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมมากที่สุด 3 ลำดับ ได้แก่ 1) สถาบันส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรเข้าร่วมประชุมสัมมนากับหน่วยงานอื่นหรือสถาบันอื่น ๆ 2) บุคลากรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนร่วมงานช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อพัฒนาทีมงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และ 3) สถาบันส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ร่วมกันในการนำเสนอ เผยแพร่บทความและผลงานทางวิชาการงานสร้างสรรค์ งานวิจัยของนักศึกษาและบุคลากร สำหรับด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมที่มีระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด ได้แก่ สถาบันเปิดโอกาสให้บุคลากรได้รับรู้ปัญหา วิเคราะห์ปัญหาและวางแผนในการแก้ปัญหาภายในสถาบันร่วมกัน

การคิดอย่างเป็นระบบ (Systems thinking)

พบว่า บุคลากรของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีระดับการปฏิบัติในการคิดอย่างเป็นระบบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และมีระดับการปฏิบัติในการคิดอย่างเป็นระบบมากที่สุด

3 ลำดับ ได้แก่ 1) สถาบันมีการกำหนดโครงสร้างการบริหารงานที่แสดงขอบข่ายหน้าที่และความสัมพันธ์ของหน่วยงานต่าง ๆ ไว้อย่างชัดเจนและเป็นระบบ 2) บุคลากรมีความเข้าใจความสัมพันธ์ของภาระงานต่าง ๆ ในหน่วยงานและสถาบัน สามารถมองการปฏิบัติงานในภาพรวมได้ 3) บุคลากรมีวิธีการคิดแบบองค์รวมที่สามารถมองกรอบของงานได้อย่างชัดเจน สำหรับด้านการคิดอย่างเป็นระบบ ที่มีระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด ได้แก่ บุคลากรใช้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อนำมาพัฒนาปรับปรุงการทำงานครั้งต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาวิธีการในการพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ตามแนวพุทธในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
ผลการวิจัยวิธีการในการพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ตามแนวพุทธในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ผู้วิจัยพบว่าวิธีการในการพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ด้วยการบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาได้ข้อสรุป ดังนี้

วิธีพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ตามแนวพุทธในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

1. สร้างแรงบันดาลใจให้พัฒนาศักยภาพของตนสู่ความสำเร็จ (Success Inspiration) โดย ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนางาน พัฒนาหน่วยงาน เพื่อให้เห็นคุณค่าของตนเอง มีวิสัยทัศน์ เป้าหมายและแผนการทำงานของตนเอง เกิดความปรารถนาในการใฝ่เรียน ใฝ่รู้ สร้างแรงจูงใจให้เป็นผู้มีความรอบรู้ มีความเพียรพยายามหมั่นศึกษาและสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ พัฒนางานวิจัย และผลงานสร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดความรอบรู้ ความเข้าใจในองค์ความรู้ใหม่ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุค

2. สร้างระเบียบแบบแผนในการทำงาน (Mapping of Workflow) โดยจัดกิจกรรมต่างๆ ในการฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างสม่ำเสมอ เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนของการสร้างแบบแผนความคิดในการทำงาน มีทัศนคติที่ดีต่อการมีแบบแผนความคิด วางแผนการดำเนินงานด้วยการคิดวิเคราะห์อย่างถี่ถ้วน อย่างเป็นขั้นตอน

3. สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของเป้าหมายในการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ (Aim of Learning Organization) โดยจัดประชุมอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจ ในความสำคัญของการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ และการมีวิสัยทัศน์ในการทำงาน เพื่อให้ทุกคนมีวิสัยทัศน์ของตนเองที่จะมีส่วนร่วมในการดำเนินงานให้องค์กรสำเร็จได้ตามเป้าหมาย

4. สร้างการประสานสัมพันธ์ที่ดีในการเรียนรู้ (Relationship Learning) โดยส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน

องค์ความรู้ใหม่ ๆ ถ่ายทอดให้เพื่อนร่วมงานในองค์กรได้รับรู้หรือเรียนรู้ด้วย มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ความเข้าใจในการทำงานเป็นทีม และสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีการยอมรับกันในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้เป็นทีมเพื่อร่วมกันพัฒนาการเรียนรู้ร่วมกันในทีมงาน

5. สร้างแนวทางในการพัฒนาความคิดรอบด้าน (Talent Development) โดยกำหนดแนวทางในการคิดอย่างเป็นระบบ มีการจัดอบรมสัมมนาด้านการคิดอย่างเป็นระบบที่เชื่อมโยงกัน จัดกิจกรรมที่ต้องคิดพิจารณาอย่างรอบด้าน หรือคิดแบบองค์รวม กำหนดเป้าหมายและจัดทำแผนยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ แผนงานตามนโยบายของสถาบัน สร้างความตระหนักว่าจุดมุ่งหมายที่แท้จริงในการพัฒนาสถาบันก็เพื่อให้สถาบันเกิดผลลัพธ์ (Outcomes) ที่ดี

6. ส่งเสริมให้มีการให้ความรู้ความเข้าใจ (Cognitive) มีทัศนคติที่ดี (Attitude) และเกิดการพัฒนา (Performance) ในด้านความรู้รอบรู้แห่งตน การสร้างแบบแผนความคิด การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมและการคิดอย่างเป็นระบบ

7. พัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องในด้านความรู้รอบรู้แห่งตน การสร้างแบบแผนความคิด การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม และการคิดอย่างเป็นระบบ ด้วยวงจรคุณภาพ PDCA (Plan Do Check Action)

ขั้นตอนที่ 3 การเสนอรูปแบบพุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน แล้วตรวจสอบสภาพความเหมาะสมของรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ด้วยการสนทนากลุ่ม

คำอธิบายในภาพรวมของรูปแบบ

การพัฒนาการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ตามหลักการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ใน 5 ด้าน ของ ปีเตอร์ เอ็ม เซงเก้ ได้แก่ 1) ด้านความรู้รอบรู้แห่งตน 2) ด้านการสร้างแบบแผนความคิด 3) ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน 4) ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม และ 5) ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ ด้วยการนำหลักพุทธธรรม 5 หลักธรรมมาบูรณาการด้วยวิธีพุทธบูรณาการแบบธรรมวิธี คือ การนำวิทยาการหรือศาสตร์สมัยใหม่มาเป็นตัวตั้ง และนำหลักธรรมในพระพุทธศาสนามาบูรณาการ เพื่อส่งเสริมให้เกิดองค์รวมที่สมบูรณ์ขึ้น ซึ่งจากองค์ความรู้ใหม่ที่ค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้ เป็นร่างรูปแบบพุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาการเป็นองค์กรการเรียนรู้ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยการพัฒนาจะเริ่มจาก

การพัฒนาคนในแต่ละด้านของการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ก่อน โดยมีการสร้างความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติที่ดี ในการพัฒนาการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ ซึ่งการพัฒนาเพื่อให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในทุกด้านดังกล่าวควรกระบวนการพัฒนาอย่างต่อเนื่องด้วยวงจรคุณภาพ PDCA เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ ๆ มาพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น โดยมีวิธีการพัฒนาใน 5 ด้านด้วยการสร้างแรงบันดาลใจให้พัฒนาศักยภาพของตนสู่ความสำเร็จ สร้างระเบียบแบบแผนในการทำงาน สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของเป้าหมายในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ สร้างการประสานสัมพันธ์ที่ดีในการเรียนรู้ และสร้างแนวทางในการพัฒนาความคิดรอบด้านจากการบูรณาการดังกล่าวได้เป็นองค์ความรู้ใหม่คือ “รูปแบบพุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้” หรือการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ตามแนวพุทธที่มีความสง่างาม (SMART Buddhist Integrative Learning Organization : SMART BILO.) ตาม SMART BILO. MODEL ที่ผู้วิจัยได้นำเสนอ

แนวทางและเงื่อนไขการนำรูปแบบไปประยุกต์ใช้ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

1. สถาบันอุดมศึกษาเอกชน กำหนดรูปแบบพุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้สำหรับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยเริ่มต้นด้วยการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นต่อการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ต่อเนื่องนำไปสู่การกำหนดรูปแบบพุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้สำหรับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เพื่อให้เกิดการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงบูรณาการ

2. มีการกำหนดหลักการ และจุดมุ่งหมายให้ชัดเจนก่อนเพื่อใช้เป็นกรอบในการกำหนดรูปแบบพุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้สำหรับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

3. นำรูปแบบพุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้สำหรับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เข้าสู่กระบวนการบูรณาการเพื่อการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ ตามแผนภาพ ด้วยวงจรพัฒนาคุณภาพ ดังที่ได้อธิบายมาแล้ว

4. ข้อดีของรูปแบบการบูรณาการแบบนี้ คือ มีการบูรณาการแบบองค์รวม ที่ทำให้มองเห็นความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกันชัดเจน เป็นการบูรณาการที่เปิดกว้างเพิ่มเพื่อช่วยให้การดำเนินการไปสู่ผลผลิตที่มีคุณภาพมากขึ้น

5. ข้อจำกัดของรูปแบบการบูรณาการแบบนี้ คือ มีองค์ประกอบที่จะนำเข้าสู่ระบบการบูรณาการอีกหลายองค์ประกอบ เนื่องจากการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ต้องมีความ

เชื่อมโยงกันทั้งในระดับบุคคล ระดับทีมงาน และระดับองค์การ ที่ต้องมีโครงสร้างขององค์การแห่งการเรียนรู้ ที่มีขอบข่ายกว้าง มีเนื้อหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องมากตลอดจนวัฒนธรรมองค์กรที่แตกต่างกันตามบริบทของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน แต่ละแห่ง ผู้ดำเนินการพัฒนาตามรูปแบบนี้จึงต้องมีความรอบคอบ และความชัดเจนที่ลึกซึ้ง ตั้งแต่การกำหนดหลักการ จุดมุ่งหมาย และการออกแบบรูปแบบที่จะพัฒนา ที่ต้องพิจารณาถึงความครอบคลุมขององค์ประกอบต่าง ๆ ตามบริบทของแต่ละสถาบัน

6. ผลที่ได้จากการพัฒนาจะถูกนำไปใช้และสะท้อนกลับ (Feedback) เพื่อมีการพัฒนาปรับปรุงขั้นตอนกระบวนการดำเนินงานต่างๆ ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1.1 ควรมีการกำหนดนโยบายและแนวทางในการพัฒนาการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ที่สามารถนำไปปฏิบัติและเกิดการพัฒนาดังกล่าวเป็นรูปธรรม

1.2 ควรให้ความสำคัญและตระหนักถึงความจำเป็นในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ซึ่งจะเป็นส่วนช่วยส่งเสริมให้สถาบันดำเนินการกิจหลักของสถาบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 จากผลการวิจัยสภาพการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พบว่าระดับการปฏิบัติในภาพรวมใกล้เคียงระดับปานกลาง จึงเห็นว่าควรมีการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นเพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีคุณภาพในการจัดการศึกษาได้ในระดับชาติและนานาชาติต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับตัวบ่งชี้ของการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อจัดทำเป็นคู่มือในการทำงานเพื่อพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ตามแนวพุทธในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

2.2 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการโดยใช้สหศึกษาของความหลากหลายด้วยวิธีวิทยาเชิงนโยบายปฏิบัติ กำกับดูแล ประเมินผลให้ครบทุกบริบท เพื่อพัฒนาการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เพื่อพัฒนากระบวนการคิดของการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ขององค์กรร่วมกัน

เอกสารอ้างอิง

- [1] พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2551.
- [2] สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. กรุงเทพฯ : สำนักการพิมพ์. 2550.
- [3] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. แนวทางการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : สำนักงานโครงการปฏิรูปอุดมศึกษา. 2544.
- [4] สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา. 2550.
- [5] Peter M. Senge. Peter Senge and the Learning Organization. [Online], accessed 12 February 2006, Available from <http://www.infed.org/thinkers/senge.htm>.
- [6] บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น. 2543.
- [7] ชูศรี วงศ์รัตนะ. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ : เทพนิมิตการพิมพ์. 2543.